

METODY AKTYWIZUJĄCE W NAUCZANIU

OPRACOWAŁY

Iwona Niemiec i Beata Pytlik

Metody aktywizujące – pomoce i wskazówki, dzięki którym uczeń poszerza swoją wiedzę, pogłębia swoje zainteresowania, rozwija nowe pomysły i nowe idee, komunikuje się z innymi, uczy się dyskutować, spierać na różne tematy

Metody aktywizujące rozumiemy jako wskazówki, sposoby działania, które pomogą uczniom:

- pogłębić zainteresowanie wspólną sprawą,
- przyswoić bez trudu wiedzę
- rozwinąć własne pomysły
- komunikować się
- dyskutować i spierać się na różne tematy

Przyświeca temu chińskie
przysłowie:

**„ POWIEDZ, A ZAPOMNĘ
POKAŻ, A ZAPAMIĘTAM
POZWÓL WZIAĆ UDZIAŁ,
A ZROZUMIEM”**

Podczas stosowania metod aktywizujących biorą udział trzy płaszczyzny:

- RZECZOWA – „to” – konkretny podmiot, konkretne zadanie
- PRZEŻYĆ OSOBISTYCH – „ja” – biorę w tym udział, wykonuję zadanie
- STOSUNKÓW MIĘDZYLUDZKICH – „my” – pracuję w grupie

Nauczyciel w doświadczalnym uczeniu się ucznia:

- jest "ułatwiającym" zdobywanie wiedzy, a nie jej "dostarczycielem"
- zachęca do poszukiwań - zamiast podawać nudne informacje
- stwarza warunki do dokonywania własnych odkryć
- dużą wagę przywiązuje do przemyśleń uczniów
- raczej stawia pytania, niż podaje gotową wiedzę

Według Johnsonów uczenie się przez doświadczanie opiera się na trzech założeniach:

1. Najlepiej uczymy się wtedy, gdy jesteśmy włączeni w przeżycie dostarczające nauki.
2. Wiedzę najlepiej odkrywamy samodzielnie.
3. Uczymy się z zapałem, jeśli mamy możliwości wyboru celu i sposobu nauki.

Wśród uczniów zdarzają wzrokowcy, słuchowcy i czuciowcy. Nauczyciel powinien poznawać preferowane przez nich style uczenia się i dostosować do nich odpowiednie modele, strategie, metody i techniki nauczania. Powinien pamiętać, że:

Słuchowcy:

- lubią dialog i rozmowy
- powtarzają głośno to, co napisali
- rozmawiają ze sobą
- lubią słuchać
- lubią wykłady
- lubią długie wypowiedzi własne
- lubią muzykę
- wolą mówić o dziełach sztuki niż je oglądać
- dobrze pamiętają imiona, twarze

Wzrokowcy:

- lubią demonstracje lub pokazy
- lubią wykresy i tabele
- lubią opisy
- pamiętają twarze i imiona
- lubią robić notatki
- lubią patrzeć, rysować
- preferują sztuki wizualne

Czuciowcy:

- uczą się przez wykonywanie i bezpośrednie zaangażowanie
- lubią emocje, ruch
- nie lubią czytać
- pamiętają to, co sami wykonali
- muszą się poruszać, wiercić, coś trzymać
- tupią, gestykulują
- nie lubią słuchać

Nauczyciel pracujący metodami aktywizującymi w dość krótkim czasie odchodzi od swojej dotychczasowej roli nauczyciela – eksperta w kierunku nauczyciela:

- doradcy, który jest do dyspozycji, gdy uczniowie mają problem z rozwiązaniem trudnego zadania, lub gdy go nie rozumieją, a także wtedy, gdy są niepewni
- animatora, który inicjuje metody i objaśnia ich znaczenie dla procesu nauzenia się, przedstawia cele uczenia się i przygotowuje materiał do pracy
- obserwatora i słuchacza, który obserwuje uczniów przy pracy i dzieli się z nimi tymi obserwacjami
- uczestnika procesu dydaktycznego. który wie, że nie musi być doskonały i jest przykładem osoby, która uczy się przez całe życie;
- partnera, który jest gotowy modyfikować przygotowaną wcześniej lekcję w zależności od sytuacji w klasie

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie:

- czuli się dobrze i bezpiecznie w grupie
- potrafili myśleć twórczo
- dzielili się swoimi doświadczeniami
- byli aktywni i chętni do pracy
- potrafili negocjować, współpracować itp.

Użyj metod integracyjnych:

- krasnoludek
- pajęczynka lub kłębek
- graffiti

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie:

- rozumieli podstawowe pojęcia
- wyodrębniali cechy istotne i nieistotne
- potrafili analizować i klasyfikować
- potrafili negocjować i przyjmować różne punkty widzenia
- potrafili definiować pojęcia, zasady itp.

Użyj metod tworzenia i definiowania pojęć:

- kula śniegowa
- burza mózgów
- mapa pojęciowa

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie:

- potrafili analizować i klasyfikować
- porządkować w relacji wyższości-niższości

Użyj metod hierarchizacji:

- promyckowe uszeregowanie
- diamentowe uszeregowanie
- piramida priorytetów
- poker kryterialny

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie:

- potrafili oceniać siebie i innych
- umieli wyszukiwać słabe i mocne strony postaci, sytuacji itp.
- potrafili przyjmować i wyrażać krytykę i pochwałę

Użyj metod ewaluacyjnych

- kosz i walizeczka
- tarcza strzelecka
- rybi szkielet

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie:

- potrafili samodzielnie zdobywać wiedzę
- współpracować ze sobą
- akceptować różnice indywidualne
- potrafili sprawnie komunikować się i negocjować
- umieli pracować w grupie i z grupą

Użyj metod pracy we współpracy:

- układanka, puzzle lub Jigsaw
- zabawa na hasło

Jeśli chcesz, by Twoi uczniowie

- potrafili dyskutować
- potrafili myśleć krytycznie
- potrafili łączyć wiedzę z doświadczeniem
- wyrażali własne poglądy
- myśleli twórczo
- potrafili rozwiązywać problemy

Użyj metod twórczego rozwiązywania problemów:

- burza mózgów
- 635
- rybi szkielet
- metoda trójkąta
- mapy mentalne
- sześć myślących kapeluszy

Podczas stosowania metod aktywizujących uczniów:

- z biernego odbiorcy zamienia się w aktywnego uczestnika planowania, organizowania i oceniania własnej nauki
- może pogłębić zainteresowanie wspólnymi sprawami
- uczy się komunikacji
- zaczyna być samodzielny, rozwija własne strategie uczenia się
- wyzwala w sobie autentyczną motywację
- buduje swoją autonomię w pracy i w nauce
- podejmuje działania z własnej inicjatywy na rzecz swojej klasy, szkoły

Aby umożliwić uczniowi uczenie się w działaniu, w zabawie nauczyciel zobowiązany jest tworzyć jak najwięcej sytuacji bogatych w przeżycia, które będą angażowały aktywność ucznia. Takich doświadczeń i sytuacji edukacyjnych dostarcza stosowanie aktywizujących metod nauczania.

***„Zabawa jest nauką,
nauka jest zabawą.
Im więcej zabawy,
tym więcej nauki”.***

Glerin Doman